

Blasfemar(ALDC, III, 559. *Blasfemar*)

Els tres mots que es reparteixen majoritàriament el territori són *blasfemar*, *renegar* i *flastomar*, tots ells normatius i documentats des del s. XIV. *Blasfemar*, que s'estén pel val. i punts locals del Principat alternant amb *renegar*, prové del llat. bíblic BLASPHEMARE 'dir blasfèmies', pres al seu torn del gr. BLASPHEMEIN 'injuriar, difamar, parlar malament d'algú o d'alguna cosa'; ofereix les var. *blafemar* 179, 186, per pèrdua de la -s-; *basflemar* 28, 55, per metàtesi; *blasfemiar* 108, 131, 132, 154, 165, 172, 182, 183, per encreuament amb *blasfèmia*; *desflemar* 16, 22, 48, 54, per addició del prefix *des-* de valor negatiu, i el seu intensiu *desflemejar* 72, amb suf. *-ejar*, i, finalment, el rar *barfembiar* 119. *Renegar*, propi del Principat, part septentrional del val., men. i mall. med., procedeix del llat. vg. RENEGARE, compost de NEGARE precedit del prefix intensiu RE-, que significava inicialment 'deixar de reconèixer com a seu; apostatar; abominar', va passar a 'injuriar amb paraules irreverents' i, ja al s. XIII, 'blasfemar'; és paral·lel a l'oc. *renegar*, fr. ant. *renier* i it. ant. *rinnegare*; var. *renyegar* 2, *dir renecs* 61. *Flastomar*, que ocupa les Balears i l'Alguer –amb la var. *frastomar* 85–, deriva del llat. BLASTIMARE, a través de *blastomar, per dissimilació de bilabial (*b...m*) o, segons Coromines, perquè procedeix de les terres grecoromàniques de l'Itàlia mer. on *bl-* > *fl-*; var. intensiva, *flastomejar* 70.

Tenim altres significants de menor extensió: *dir pecats* (*mortals*) i *tirar-se pecats* 139, des de la concepció eclesiàstica, amb der. com *pecatós* 155 o *pecater* 152 'blasfemador', i un canvi semàntic a *pecat* 'blasfèmia' 152; *cagar* 131, 132, 159, 160 s'ha format sobre

l'expressió, força freqüent, *me cago en* (*Déu, Judes, Cristo*, etc.), substituïts per eufemisme per *Sivilla, la mar salada, dena/Dènia*, o canviant *me cago en* per *me caso en*, també per eufemisme; der. *dir cagaments* 99; un cas semànticament paral·lel és el de *batuejar* 74, 75, intensiu de *batuar, vatuar*, jurament que té per base l'expressió *batua* (< *voto a*) seguida de *Déu, Cristo, Judes* i canviada per eufemisme en *batua dell, batua neu* (< *Déu*), *batua listo* (< *Cristo*), *batua el món, batua l'ou*, etc.; el men. *dir batais* 70 té per base el verb *batuar* encreuat amb *batai* (*batall*), per atracció formal i potser ajudant-hi el caràcter repetitiu de l'acció del batall colpint la campana, com el flastomador persistent en les seves blasfèmies; *maleir* 1, 138, 161, 184 deriva del llat. MALEDICERE 'pronunciar paraules de mal auguri' (oposat a BENEDICERE 'pronunciar paraules de bon auguri') → 'dir mal d'algú o d'alguna cosa' → 'blasfemar'; s'hi troben en relació les var. *malear* 93 < *maleiar* i *tirar maldiccions* 190, pres del cast. (cat. *maldiccions*). *Jurar* 125, com en cast. i oc., a partir de 'afirmar, prometre, apel·lant a Déu, a una cosa sagrada' → 'renegar (de Déu) jurant' → 'blasfemar'. *Repotegar* 4 ha arribat al ross. des de l'oc., que, segons Coromines, seria una modificació de *rebotegar*. *Barbaritzar* 185 és adaptació del cast. *barbarizar*. Finalment, tenim formacions perifràstiques, aproximatives, com *tirar pestes* 83, extensió de *dir pestes* 'dir coses molt dolentes, malparlar', *dir disbarats* 90 i *parlar mal* 189 (veg. *malragonau* 'malparlat' 94). Per a una ampliació d'aquest comentari, veg. Veny, 2006 c: 35-53.